

1 ການສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມຂອງຊຸມຊົນ

ເນື້ອໃນສໍາຄັນຂອງພາກທີ I ມີດັ່ງນີ້

ໜ້າທີ

ຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະພາບເພື່ອຢຸດຢັ້ງໂລກອະທິວາ	2
ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນເພື່ອໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງ	3
ແມ່ນຫຍັງທີ່ພາໃຫ້ມີຜົນສໍາເລັດໃນການຈັດຕັ້ງສົ່ງເສີມສຸຂະພາບ?	4
ດ້ວຍເຫດໃດຈິດສໍານຶກກ່ຽວກັບສຸຂະອະນາໄມ ຈຶ່ງໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນເຕີບໃຫຍ່.....	5
ພູທີ່ບໍ່ມີຕົ້ນໄມ້ປຽບເໝືອນເຮືອນທີ່ບໍ່ມີຫຼັງຄາ	6
ຊອກຫາຕົ້ນປາຍສາເຫດຂອງບັນຫາ	7
ຮຽນຮູ້ເພື່ອກາຍເປັນຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມທີ່ມີປະສິດທິພາບ	8

ການສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມຂອງຊຸມຊົນ

ເປັນທີ່ຮູ້ແຈ້ງແລ້ວວ່າ ການສົ່ງເສີມສຸຂະພາບຂອງເດັກ ແລະ ຄອບຄົວແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນ. ແຕ່ວ່າຈະເຮັດແນວໃດເພື່ອສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມຂອງຊຸມຊົນ?

ເມື່ອເຮົາເວົ້າເຖິງສຸຂະອະນາໄມຂອງຊຸມຊົນ, ພວກເຮົາຈະໝາຍເຖິງສຸຂະພາບຂອງເຮົາທີ່ຮັບຜົນກະທົບຈາກສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ຢູ່ອ້ອມຂ້າງເຮົາເອງ ແລະ ຍັງໝາຍເຖິງການກະທຳຂອງເຮົາທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມເຊັ່ນກັນ. ຖ້າວ່າອາຫານ, ອາກາດ ແລະ ນໍ້າຖືກເຈືອປົນ, ມັນສາມາດເຮັດໃຫ້ເຮົາເຈັບປ່ວຍໄດ້. ຖ້າວ່າພວກເຮົາບໍ່ລະມັດລະວັງໃນການໃຊ້ອາກາດ, ນໍ້າ ແລະ ດິນ, ຕົວເຮົາເອງ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມອາດໄດ້ຮັບຜົນກະທົບເຊັ່ນກັນ. ພວກເຮົາສາມາດຮັກສາສຸຂະພາບຕົວເຮົາເອງໄດ້ດ້ວຍການຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ.

ການສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເລີ່ມຕົ້ນມາຈາກການທີ່ຄົນເຮົາຮູ້ສັງເກດເຫັນວ່າບັນຫາສຸຂະພາບມີຜົນກະທົບບໍ່ພຽງແຕ່ບຸກຄົນໜຶ່ງ ຫຼື ກຸ່ມຄົນໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ມັນຍັງເປັນບັນຫາໂດຍລວມຂອງຊຸມຊົນອີກດ້ວຍ. ເມື່ອບັນຫາຕ່າງໆໄດ້ຮັບຮູ້ນຳກັນ, ຜູ້ຄົນສາມາດເຮັດວຽກຮ່ວມກັນເພື່ອນຳມາເຊິ່ງການປ່ຽນແປງ.

ຢູ່ໃນພາກນີ້ພວກເຮົາຈະເວົ້າເຖິງເລື່ອງລາວຂອງການຈັດຕັ້ງສຸຂະອະນາໄມ ຂອງຊຸມຊົນຢູ່ໃນເມືອງມົງກຼາລາໂຕ, ປະເທດເອຄົວດໍ ບ່ອນທີ່ຄົນງານສາມາດຍຸດຍັງການລະບາດຂອງອະຫິວາ. ຫຼັງຈາກນັ້ນຜູ້ຄົນໃນຊຸມຊົນນັ້ນເອງສາມາດຄົ້ນພົບວິທີທີ່ສາມາດຮ່ວມມືກັນແກ້ໄຂບັນຫາສຸຂະພາບອື່ນໆເຊັ່ນກັນ.

ຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມເພື່ອຍຸດຍັງໂລກອະທິວາ

ຢູ່ແຄມຝັ່ງທະເລຂອງປະເທດເອຄົວດໍ, ທິກເດືອນແມ່ນແຫ້ງແລ້ງ ແລະ ອີກທິກເດືອນແມ່ນປຽກຊຸມ. ສິ່ງນີ້ແມ່ນເຮັດໃຫ້ຫຍຸ້ງຍາກໃນການປູກຝັງ. ຢູ່ທີ່ນີ້ມີຕະຫຼາດບໍ່ພໍເທົ່າໃດແຫ່ງ ແລະ ລັດຖະບານຕອບສະໜອງໂຮງຮຽນ, ສາທາລະນະສຸກ ແລະ ການບໍລິການຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ນໍ້າສະອາດ ແລະ ນໍ້າເປື້ອນພຽງແຕ່ຈຳນວນໜ້ອຍໜຶ່ງ. ເມື່ອໂລກອະທິວາປາກົດຂຶ້ນຢູ່ທີ່ນີ້ໃນປີ 1991, ຜູ້ຄົນທັງຫຼາຍຍັງບໍ່ທັນໄດ້ກຽມຕົວຮັບມືກັບມັນເທື່ອ ສະນັ້ນມີຫຼາຍຄົນເຈັບປ່ວຍຈາກໂລກນີ້.

ຫຼາຍມື້ຜ່ານໄປ, ຄົນເຈັບໄດ້ຖືກພາໄປສູ່ກາສາລາໃນເມືອງມົງກຼາລາໂຕ. ຄົນເຈັບແມ່ນມີອາການອອນເພຍ, ໂຕສັ່ນ, ໄຂ້ ແລະ ກະວົນກະວາຍຈາກອາການຮ້າຍກາຍຂາດນໍ້າ ເພາະການຖ່າຍຫຼາຍ. ຜູ້ສົ່ງເສີມເພື່ອສຸຂະພາບເຂົ້າໃຈວ່າ ນີ້ແມ່ນການລະບາດຂອງໂລກອະທິວາ ແລະ ຫຼາຍຄົນອາດເສຍຊີວິດ ຖ້າບໍ່ໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວຢ່າງໄວວາເພື່ອຍຸດຍັງໂລກນີ້.

ເພາະວ່າເຊື້ອໂລກອະທິວາເຈື່ອປົນຢູ່ນໍ້າດື່ມ ແລະ ສາມາດຕິດຕໍ່ຈາກຄົນໜຶ່ງຫາອີກຄົນໜຶ່ງ, ເຊິ່ງຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະພາບຮູ້ວ່າ ການຮັກສາອະທິວາແກ່ຄົນເຈັບມັນຍັງບໍ່ທັນພຽງພໍ. ເພື່ອປ້ອງກັນການຂະຫຍາຍຕົວຂອງໂລກອະທິວາ, ພວກເຂົາເຈົ້າຈຳຕ້ອງຫາວິທີເພື່ອທຸກໆຄົນຢູ່ມົງກຼາລາໂຕ ແລະ ຊາວບ້ານຕ່າງໆຢູ່ບໍລິເວນນັ້ນພ້ອມ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີນໍ້າດື່ມສະອາດ ແລະ ຫ້ອງນໍ້າທີ່ມີສຸຂະອະນາໄມ.

ຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະພາບໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນຈັດຕັ້ງຊາວບ້ານຜູ້ທີ່ຍັງສຸຂະພາບດີ ແລະ ພວກເຂົາຍັງຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກອົງກອນຈາກທ້ອງຖິ່ນອີກ. ພວກເຂົາຍັງໄດ້ຊຸກຍູ້ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ມີສາຍພົວພັນກັບປະເທດຕ່າງໆບໍລິຈາກທຶນ ເພື່ອດໍາເນີນໂຄງການນີ້ຢ່າງໄວວາ ນີ້ກໍ່ເພື່ອຕອບສະໜອງນໍ້າດື່ມສະອາດ ແລະ ຫ້ອງນໍ້າທີ່ມີສຸຂະອະນາໄມ.

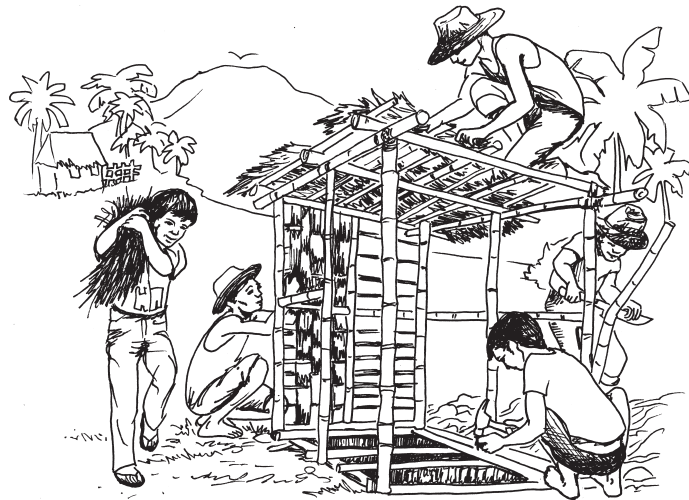
ຊື່ຂອງໂຄງການແມ່ນ *Salud para el Pueblo* (ສຸຂະພາບເພື່ອຜູ້ຄົນໃນພາສາສະເປັນ). ຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະພາບໄດ້ຈັດຕັ້ງຄະນະກຳມະການສຸຂະພາບ ເພື່ອສາທາລະນະລັດໃນແຕ່ລະບ້ານ. ສະມາຊິກຂອງຄະນະກຳມະການ ຜູ້ໄດ້ຮັບການສຶກສາກ່ຽວກັບສຸຂະພາບຂອງບ້ານ ທີ່ບຸກຄົນເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ຮັບການເຝິກຫັດການສອນຄົນກ່ຽວກັບນໍ້າ ແລະ ຄວາມສະອາດ (ອາຄານ ແລະ ການບູລະນະຫ້ອງນໍ້າ ແລະ ການລ້າງມືເພື່ອປ້ອງກັນການແຜ່ຂະຫຍາຍຂອງເຊື້ອພະຍາດ). ໃນວິທີນີ້, ຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມໄດ້ມອບອຳນາດໃຫ້ຊາວບ້ານຮັບຜິດຊອບດ້ານສໍາຄັນຕ່າງໆດ້ວຍຕົນເອງ ເພື່ອຕໍ່ສູ້ກັບໂລກອະທິວາ ແລະ ເພື່ອສຸຂະອະນາໄມໃນຊຸມຊົນຂອງພວກເຂົາເອງ.

ມີເງິນເພື່ອເຮັດບາງສິ່ງບາງຢ່າງແມ່ນດີ, ແຕ່ວ່າມັນຍັງບໍ່ພໍ. ພວກເຮົາຍັງຕ້ອງການຄົນທີ່ຈົ່ງຈັງເຮັດວຽກນີ້ ເພື່ອເປັນການປ້ອງກັນການແຜ່ຂະຫຍາຍໂລກອະທິວາ.

ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນເພື່ອໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງ

ທ່ານອິດຜູ້ໄດ້ຮັບການສຶກສາກ່ຽວກັບສຸຂະພາບຂອງບ້ານ ໄດ້ສອນຜູ້ຄົນກ່ຽວກັບໂລກອະຫິວາ ແລະ ຫາພະຍາດອື່ນໆທີ່ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ການແຜ່ຂະຫຍາຍຂອງໂລກຖອກທ້ອງ (ອ່ານເພີ່ມໃນໜ້າ 57 ຫາ 66). ຫຼັງຈາກນັ້ນ ພວກເຂົາໄດ້ຊ່ວຍເຫຼືອແຕ່ລະຄົວເຮືອນ ແລະ ແຕ່ລະບ້ານ ສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈຕໍ່ກັບລະບົບນໍ້າສະອາດ (ອ່ານເພີ່ມໃນໜ້າ 112 ຫາ 120). ພວກເຂົາໄດ້ສອນວິທີການຢຸດຢັ້ງການຂາດນໍ້າເພາະຖອກທ້ອງ ໂດຍການເຮັດນໍ້າເກືອທີ່ເຮັດດ້ວຍການຕື່ມນໍ້າຕານ ແລະ ເກືອ ແລ້ວເອົາໃຫ້ເດັກ ຫຼື ຜູ້ທີ່ຖອກທ້ອງກິນ. (ເບິ່ງໜ້າ 64). ພວກເຂົາໄດ້ສອນຜູ້ຄົນຢູ່ໃນໂຮງຮຽນ, ໂບດ, ສູນກາງຊຸມຊົນ ແລະ ສະຖານທີ່ສາທາລະນະຕ່າງໆ ເພື່ອເປັນການປ້ອງກັນໂລກອະຫິວາ ໂດຍການລາງມື ແລະ ສ້າງ ແລະ ໃຊ້ຫ້ອງນໍ້າທີ່ຖືກສຸຂະອະນາໄມ. ຫຼັງຈາກນັ້ນບໍ່ທົ່ວໂອາທິດໂລກອະຫິວາເກືອບໝົດໄປ.

ແຕ່ວ່າຜູ້ສົ່ງເສີມດ້ານສຸຂະພາບຮູ້ດີວ່າ ພວກເຂົາຍັງມີຫຼາຍວຽກທີ່ຈະເຮັດ ເພື່ອສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈວ່າຈະບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂລກອະຫິວາອີກ.

ດ້ວຍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກວິສະວະກອນຢູ່ທ້ອງຖິ່ນ, ຜູ້ຄົນມາຮວມກັນເພື່ອເຮັດລະບົບທີ່ນໍ້າ ເພື່ອປັບປຸງຫ້ອງນໍ້າໃນທຸກໆບ້ານ ແລະ ເພື່ອສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈວ່າທຸກໆຄອບຄົວມີນໍ້າອາບພຽງພໍ. ຊາວບ້ານແມ່ນເປັນຜູ້ປະຕິບັດຕົວຈິງ ແລະ ສຶກສາວິທີການອະນາໄມ ແລະ ຮັກສາລະບົບນໍ້າ ແລະ ຫ້ອງນໍ້າ. ພວກເຂົາຍັງເຮັດໃຫ້ຮູ້ວ່າສັດຕ້ອງຖືກຂັງໄວ້ (ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ສັດທໍາລາຍລະບົບນໍ້າ) ແລະ ພາຊະນະທີ່ໃຊ້ເກັບນໍ້າຄວນຖືກປົກປິດໄວ້ ເພື່ອປ້ອງກັນພະຍາດທີ່ສາມາດນໍາມາໂດຍການແຜ່ພັນຂອງຍຸງ.

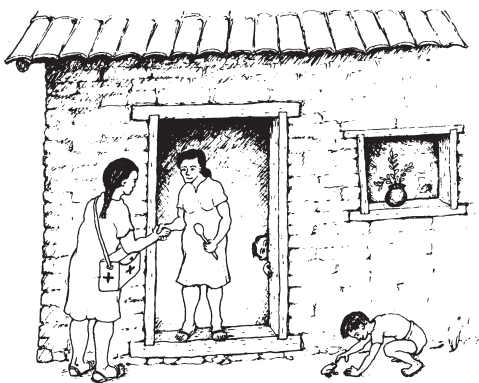
ໃນຂະນະທີ່ວຽກນີ້ໄດ້ດໍາເນີນໄປ, ຜູ້ຄົນໃນແຕ່ລະບ້ານໄດ້ຕື່ນຕົວເຂົ້າຮ່ວມ. ເລີ່ມຈາກ 22 ບ້ານ, ຫຼັງຈາກນັ້ນ ອີກ 100 ບ້ານ ຢູ່ ສາລູນ ປາລາ ເອວ ປູເອບໂບ ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນ. ບໍ່ດົນກໍ່ມີໂລກອະຫິວາຢູ່ຂົງເຂດນີ້ ແລະ ການເຈັບປ່ວຍດ້ວຍສາເຫດຕ່າງໆແມ່ນຫຼຸດລົງເຊັ່ນກັນ.

ແມ່ນຫຍັງທີ່ພາໃຫ້ມີຜົນສໍາເລັດໃນການຈັດຕັ້ງສົ່ງເສີມສຸຂະພາບ

ສາລຸດ ປາລາ ເອວ ປູເອບໂບ ປະສົບຜົນສໍາເລັດໃນການຢຸດຢັ້ງໂລກອະຫິວາ ແລະ ຍັງສືບຕໍ່ໄປເຖິງການແກ້ໄຂບັນຫາອື່ນໆອີກ. ມັນສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ຍ້ອນຜູ້ສົ່ງເສີມດ້ານສຸຂະພາບ:

- **ລົງເຮັດວຽກຕົວຈິງກັບຜູ້ຄົນເຖິງເຮືອນຊານຂອງພວກເຂົາ:** ພະນັກງານຂອງສາລຸດ ປາລາ ເອວ ປູເອບໂບ ໄດ້ທໍາການເຝິກສອນຄົນຢູ່ແຕ່ລະເຮືອນ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເຫຼົ່ານີ້ຮູ້ຈັກການຮັກສາລະບົບນໍ້າສະອາດ. ສິ່ງນີ້ໄດ້ຊ່ວຍໃຫ້ທີມງານທີ່ເຮັດວຽກເພື່ອສຸຂະພາບໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບບັນຫາຕ່າງໆ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມໄວ້ວາງໃຈຈາກຊຸມຊົນ.

- **ກໍ່ໃຫ້ເກີດມີການເຮັດວຽກຮ່ວມກັນຂອງ ຫຼາຍກຸ່ມ:** ອົງການຈັດຕັ້ງທ້ອງຖິ່ນ, ລັດຖະບານທ້ອງຖິ່ນ, ອົງການຈັດຕັ້ງພາຍໃນ ແລະ ອົງການສາກົນທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ (NGOs) ແລະ ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ ໄດ້ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ. ນີ້ກໍ່ເພື່ອສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈວ່າ ເຂົາເຈົ້າມີວິທີການ ແລະ ປະສົບການທີ່ສາມາດຢຸດຢັ້ງການແຜ່ລະບາດ. ນີ້ກໍ່ຍ້ອນວ່າ ພວກເຂົາໄດ້ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ, ພວກເຂົາສາມາດຫຼີກເວັ້ນບັນຫາການເຮັດວຽກແບບຊ້າຊ້ອນ ເຊັ່ນວ່າ ແຕ່ລະອົງການເຮັດວຽກອັນດຽວກັນ ຫຼື ເຮັດວຽກສວນທາງກັນ.

- **ປະເມີນຄ່າຂອງປະຊາກອນເປັນຊັບພະຍາກອນທີ່ສໍາຄັນທີ່ສຸດ:** ພວກເຂົາບໍ່ໄດ້ກ່າວໂທດຊາວບ້ານກ່ຽວກັບບັນຫາສຸຂະພາບ ແລະ ພວກເຂົາບໍ່ໄດ້ອີງໃສ່ກຸ່ມຄົນຈາກພາຍນອກ. ພວກເຂົາໄດ້ໝູນໃຊ້ປະສົບການຕົວຈິງ ເພື່ອໄປເຖິງຈຸດໝາຍທີ່ມີຮ່ວມກັນແທນທີ່. ພວກເຂົາໄດ້ໃຊ້ການລະຫຼີ້ນ, ການສະແດງທຸ່ນ, ເພັງ, ການປຶກສາຫາລືກັນ ແລະ ການນໍາເອົາກິດຈະກຳການສຶກສາທີ່ນໍາພາໃຫ້ຜູ້ຄົນສາມາດແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້ ແລະ ກິດຈະກຳ. ກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈ ແລະ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ຊາວບ້ານເຫັນໄດ້ວ່າຄວາມຮູ້ ແລະ ການເຂົ້າຮ່ວມຂອງພວກເຂົາເອງສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາດ້ານສຸຂະພາບຢ່າງເອົາຈິງເອົາຈັງ.

ດ້ວຍເຫດໃດຈິດສໍານຶກກ່ຽວກັບສຸຂະອະນາໄມຈຶ່ງໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນເຕີບໃຫຍ່

ເວລາຜ່ານໄປ, ຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມໄດ້ຮັບຮູ້ວ່າ ພະຍາດທີ່ນຳເຊື້ອໂດຍແມງໄມ້ທີ່ຢູ່ຕາມ ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ກອງຂີ້ເຫຍື້ອ. ພວກເຂົາໄດ້ຈັດກອງປະຊຸມໃນຊຸມຊົນ ເພື່ອຢາກໃຫ້ມີການ ອະນາໄມຖະໜົນທົນທາງ ແລະ ປັບປຸງກອງຂີ້ເຫຍື້ອ. ແຕ່ລະບ້ານໄດ້ສ້າງກຸ່ມ “ຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະ ອະນາໄມ”, ຈັດມື້ເຮັດວຽກສໍາລັບການເກັບຂີ້ເຫຍື້ອ. ໂດຍໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກວິສາວະ ກອນ, ຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມທັນປ່ຽນກອງຂີ້ເຫຍື້ອເປັນດິນທີ່ສະອາດ Sanity landfills (ເບິ່ງໜ້າ 506). ຫຼາຍປີໃນຕໍ່ໜ້າຜູ້ສົ່ງເສີມໄດ້ປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບການເລີ່ມຕົ້ນໂຄງການນໍາ ເອົາວັດຖຸເກົ່າທີ່ສາມາດນໍາມາໃຊ້ຄືນໃໝ່ (ເບິ່ງໜ້າ 497) ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຈໍານວນຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ ຈະຖິ້ມໃສ່ກອງຂີ້ເຫຍື້ອ. ເມື່ອອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນບໍລິຈາກລົດຂົນຂີ້ເຫຍື້ອ, ພວກເຂົາ ສາມາດປະຕິບັດວຽກນີ້ໄດ້. ເງິນທີ່ຫາມາໄດ້ຈາກການຂາຍວັດຖຸເກົ່າທີ່ສາມາດນໍາມາໃຊ້ຄືນ ໃໝ່ ແລະ ສາມາດໃຊ້ເປັນຄ່ານໍ້າມັນ ແລະ ຄ່າບໍາລຸງຮັກສາລົດບັນທຸກໄດ້.

ໃນປີ 1996, ສາລູດ ປາລາ ເອວ ປູເອບໂບ ສ້າງຫ້ອງນໍ້າໄດ້ສໍາເລັດເປັນຫຼາຍຮ້ອຍ ຫ້ອງ, ຕິດຕັ້ງລະບົບທໍ່ນໍ້າ, ຂຸດຊຸມຂີ້ເຫຍື້ອໄດ້ສອງແຫ່ງ, ເລີ່ມຕົ້ນເຮັດ ໂຄງການວັດຖຸເກົ່າທີ່ສາມາດນໍາມາໃຊ້ອີກ ແລະ ເລີ່ມຕົ້ນຊ່ວຍ ເຫຼືອຜູ້ຄົນໃຫ້ເຮັດສວນຢູ່ໃນຊຸມຊົນ.

ຕໍ່ມາໃນປີ 1997, ໄພພິບັດຈາກພາຍຸຝົນ ແອວ ນິໂນ້ ໂຈມຕີທາງແຄມຝັ່ງຂອງ ເອວຄົວດໍ. ພາຍໃນ 6 ເດືອນ ມັນໄດ້ມີລົມແຮງ ແລະ ຝົນຕົກເກືອບທຸກໆມື້. ລົມພັດຕົ້ນໄມ້ລົ້ມ, ຝົນ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ດິນເຈື່ອນ ແລະ ໄຫຼຫລັງລົງມາ. ແມ່ນໍ້າລົ້ນຕາຝັ່ງ ແລະ ປ່ຽນທິດທາງໄຫຼເຂົ້າທໍາ ລາຍໝູ່ບ້ານ. ຫ້ອງນໍ້າ, ທໍ່ນໍ້າ ແລະ ສິ່ງຕ່າງໆໄດ້ຖືກນໍ້າພັດໄປ.

ເມື່ອໜ່ວຍພູໄດ້ຖືກຖະຫຼົ່ມ, ວຽກທີ່ ສາລູດ ປາລາ ເອວ ປູເອບໂບ ທີ່ໄດ້ດໍາເນີນການ ໄປແລ້ວນັ້ນ ກໍຖືກທໍາລາຍລົງເຊັ່ນກັນ. ເພື່ອທໍາຄວາມເຂົ້າໃຈວ່າ ຍ້ອນຫຍັງມັນຈຶ່ງເກີດຂຶ້ນ, ພວກເຮົາຈໍາຕ້ອງທໍາຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບປະຫວັດສາດຂອງຂົງເຂດນີ້ເຊັ່ນກັນ.

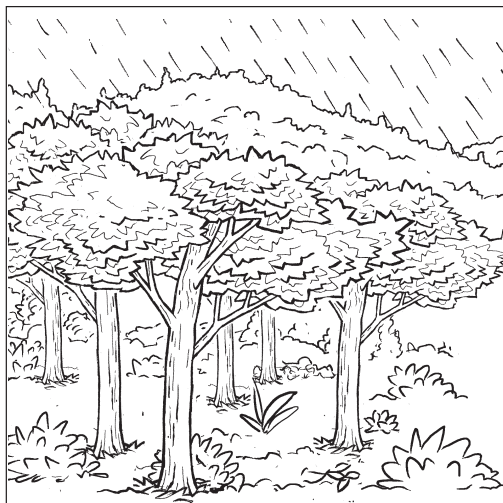
ພູທີ່ບໍ່ມີຕົ້ນໄມ້ປ່ຽນເໝືອນເຮືອນທີ່ບໍ່ມີຫຼັງຄາ

ເນີນພູ ແລະ ພູເຂົາຂອງແຄມຝັ່ງປະເທດເອວຄົວດໍ ໄດ້ຖືກປົກຄຸມດ້ວຍປ່າດົງທີ່ຕຶບໜາຂອງ ຄົງເຂດນີ້. ຕົ້ນໄມ້ແຄມຝັ່ງໄດ້ເຕີບໃຫຍ່ຈາກນ້ຳຈືດທີ່ມາຈາກແມ່ນ້ຳກັບນ້ຳທະເລ. ຕົ້ນໄມ້ ຕາມແຄມຝັ່ງໄດ້ປ້ອງກັນລົມພາຍຸ ແລະ ເປັນທີ່ອາໄສຂອງປາ ແລະ ຫອຍຫຼາຍຊະນິດ. ຕົ້ນໝາກພ້າວໄດ້ຖືກປູກຢູ່ຕາມແຄມຝັ່ງ ເພື່ອເປັນການຮັກສາບໍ່ໃຫ້ຕາຝັ່ງເຈື່ອນ. ປ່າໄດ້ຖືກ ທົດແທນດ້ວຍຕົ້ນໄມ້ທີ່ໃຫຍ່ເກົ່າ. ຮາກຂອງມັນສາມາດເກັບນ້ຳ ແລະ ຍືດດິນໄວ້. ປູກຕົ້ນ ຖິ້ວໄວ້ນຳພູທີ່ສູງ ເພື່ອເປັນການຍືດດິນໄວ້ບໍ່ໃຫ້ດິນເຈື່ອນ. ໃບໄມ້ເມື່ອຕົກລົງພື້ນກໍຈະກາຍ ເປັນຜຸ່ນ.

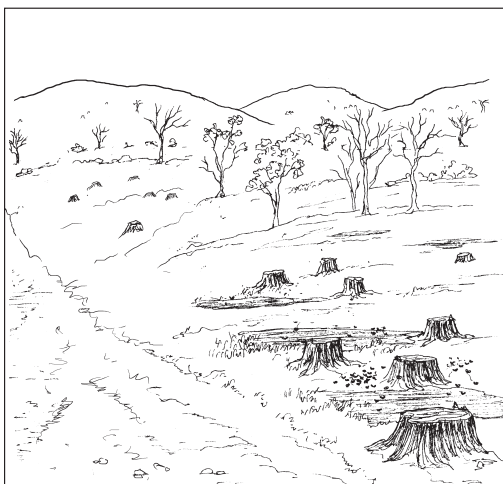
ປ່າແມ່ນບ້ານຂອງຄົນ ແລະ ສັດສາວາ ສິ່ງຕ່າງໆເຊັ່ນ: ກວາງ, ນົກ, ແມງໄມ້, ຈີໂກະ ແລະ ສັດຊະນິດອື່ນໆທີ່ບໍ່ສາມາດນັບໄດ້. ຜູ້ ຄົນໄດ້ກໍ່ສ້າງບ້ານເຮືອນດ້ວຍຕົ້ນກ້ວຍ ແລະ ໃບປາມ. ມີສັດໃຫ້ລ່າເນື້ອ, ມີໝາກເບີຮີສິດ ໃຫ້ກິນ, ມີນ້ຳ ແລະ ດິນທີ່ສາມາດປູກຝັງ ແລະ ລົງສັດ.

ແຕ່ວ່າໄລຍະ 100 ປີຜ່ານມາ, ປ່າ ໄດ້ຖືກຕັດລົງເພື່ອການເຮັດຖະໜົນທົນທາງ ແລະ ປູກເຮືອນ. ຫຼັງຈາກນັ້ນບໍລິສັດຈາກ ຢີ່ປຸ່ນໄດ້ເຂົ້າມາ ແລ້ວຕັດໄມ້ເພື່ອສ້າງທາງ ແລະ ສົ່ງໄມ້ໄປຢື່ປຸ່ນ. ເພາະວ່າປ່າຢູ່ແຖບນີ້ ແມ່ນປ່າທີ່ຕຶບໜາຈຶ່ງສາມາດຂາຍໄດ້ລາຄາ ດີ. ເມື່ອປ່າໝົດໄປບໍລິສັດຂອງຢີ່ປຸ່ນກໍກັບປະ ເທດຂອງພວກເຂົາ. ແລ້ວຖິ້ມໄວ້ແຕ່ທົນທາງ ທີ່ເປເພເປັນເວລາດົນນານ.

ດຽວນີ້ພູຢູ່ຝັ່ງທະເລຂອງປະເທດເອຄົວ ດໍຄືກັນກັບທະເລຊາຍ. ພູເຂົາກາຍເປັນສີ ນ້ຳຕານ ແລະ ບໍ່ມີຮົ່ມເົາເລີຍ. ໃນລະດູແລ້ງ ດິນໄດ້ຖືກພັດກະຈາຍໄປທົ່ວ ເຮັດໃຫ້ອາກາດ ເຕັມໄປດ້ວຍຂີ້ຜຸ່ນ. ໃນລະດູຝົນ ດິນກາຍເປັນ ຕົມ ແລະ ມີດິນເຈື່ອນລົງມາ. ເມື່ອພາຍຸເອວ ນີໂນ້ ເຂົ້າມາໃນປີ 1997, ມັນບໍ່ມີຕົ້ນໄມ້ທີ່ ສາມາດປົກປ້ອງຊາວບ້ານຈາກຄວາມເສຍ ຫາຍ.

ກ່ອນ

ຫຼັງ

ຊອກຫາຕົ້ນປາຍສາເຫດຂອງບັນຫາ

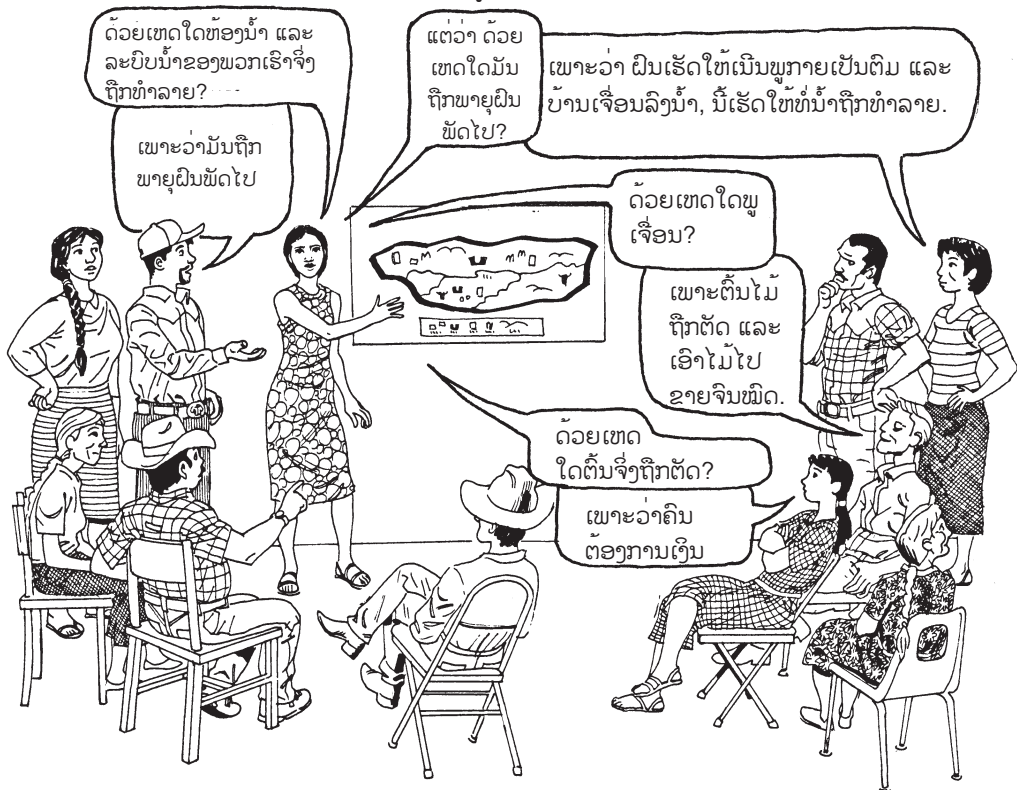
ເມື່ອພວກເຂົາເຫັນໄດ້ວ່າດ້ວຍເຫດໃດຝົນຈຶ່ງພັດພາໝູ່ບ້ານທັງໝົດ - ມີທັງລະບົບທໍ່ນໍ້າ ແລະ ທ້ອງນໍ້າ- ພະນັກງານອະນາໄມຂອງ ສາລຸດ ປາລາ ເອວ ປູເອບໂບ ເຂົ້າໃຈແຈ້ງວ່າ ເຂົາຈະຕ້ອງຫາວິທີອື່ນເພື່ອປ້ອງກັນໄພພິບັດເຊັ່ນນີ້ໃນອະນາຄົດ. ສ້າງລະບົບນໍ້າ ແລະ ສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມມັນສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາພຽງແຕ່ສ່ວນດຽວເທົ່ານັ້ນ.

ດັ່ງຄໍາເວົ້າໃນໝູ່ບ້ານທີ່ວ່າ: ພູບໍ່ມີຕົ້ນໄມ້ປຽບເໝືອນເຮືອນທີ່ບໍ່ມີຫຼັງຄາ. ນີ້ໝາຍຄວາມວ່າ ຕົ້ນໄມ້ສາມາດປົກປ້ອງພູຈາກຜົນກະທົບຈາກລົມ ແລະ ຝົນ, ຄືກັບຫຼັງຄາທີ່ປົກປ້ອງຄົນຢູ່ໃນເຮືອນ. ພະນັກງານອະນາໄມເລີ່ມເຫັນວ່າ ການປູກຕົ້ນໄມ້ ແລະ ປົກປ້ອງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດມີຄວາມສໍາຄັນເຊັ່ນດຽວກັບການສົ່ງເສີມສຸຂະພາບ ເພາະວ່າມັນເປັນສິ່ງດຽວກັນ!

ເມື່ອມີຄວາມຄິດນີ້ຢູ່ໃນໃຈ, ຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະພາບເລີ່ມຕົ້ນໂຄງການປູກຕົ້ນໄມ້. ແຕ່ບາງບ້ານຍັງບໍ່ຢາກປູກຕົ້ນໄມ້. ຜູ້ຊາຍຄົນໜຶ່ງຊື່ວ່າ ອິດທະໄດ ປະຕິເສດທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການປູກຕົ້ນໄມ້.

ລາວເວົ້າວ່າ “ວຽກຫຼາຍເກີນໄປ”, “ພວກເຂົາໃຫ້ພວກເຮົາເຮັດວຽກທີ່ບໍ່ມີສິ່ງຕອບແທນ”. ລາວຍັງໄດ້ຊັກຈູງໃຫ້ຊາວບ້ານບາງຄົນຕໍ່ຕ້ານຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມ.

ພະນັກງານສຸຂະອະນາໄມທີ່ມີຊື່ວ່າ ກູ້ເລຍ ຢູ່ບ້ານຂອງອິດທະໄດໄດ້ເຕົ້າໂຮມຜູ້ຄົນ ແລະ ຈັດກິດຈະກຳທີ່ເອີ້ນວ່າ “ແຕ່ວ່າດ້ວຍເຫດໃດ?” ນີ້ກໍ່ເພື່ອເປັນການຊ່ວຍໝົດທຸກຄົນທີ່ເບິ່ງເລິກລົງໄປວ່າ ດ້ວຍເຫດໃດເຂົາຈຶ່ງສູນເສຍທ້ອງນໍ້າ ແລະ ລະບົບນໍ້າ.

ໂດຍການສອບຖາມດ້ວຍຄໍາຖາມທີ່ວ່າ “ແຕ່ວ່າ ດ້ວຍເຫດໃດ?”. ກູ່ເລຍ ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຊາວບ້ານຫາບັນຫາຂອງສຸຂະພາບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສະພາບແວດລ້ອມຂອງພວກເຂົາ. ຕອນສຸດທ້າຍຂອງການປຶກສາຫາລືກັນ, ຊາວບ້ານເກືອບໝົດທຸກຄົນເຫັນດີເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງການປູກຕົ້ນໄມ້ ເພື່ອປ້ອງກັນການກັດເຊາະ ແລະ ປ້ອງກັນດິນ. ແຕ່ວ່າຍັງຊັກຈູງໃຫ້ອິດູອາໂດເຊື້ອບໍ່ໄດ້.

ການປູກຕົ້ນໄມ້ແມ່ນວຽກຫຼາຍເກີນໄປ ເມື່ອພວກເຮົາບໍ່ໄດ້ປູກພືດຢ່າງອື່ນ ເຮົາກໍບໍ່ມີເງິນ. ດຽວນີ້ເຮົາຕ້ອງການສິ່ງທີ່ຈະມາລ້ຽງຊີບບໍ່ແມ່ນລໍຖ້າອີກ 10 ປີ!

ຮຽນຮູ້ເພື່ອກາຍເປັນຜູ້ສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມທີ່ມີປະສິດທິພາບ

ກູ່ເລຍ ກັບໄປສູ່ສຸຂະອະນາໄມແບບໝົດກໍາລັງໃຈ. ລາວຄິດວ່າ “ເຖິງແມ່ນວ່າພວກເຂົາເຂົ້າໃຈວ່າ ການປູກຕົ້ນໄມ້ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນ, ແຕ່ພວກເຂົາຍັງບໍ່ຕ້ອງການປູກຕົ້ນໄມ້”, “ເພາະຫຍັງຂ້ອຍຈຶ່ງບໍ່ສາມາດຊັກຈູງພວກເຂົາໄດ້?” ຫຼັງຈາກນັ້ນລາວເຫັນເຜິ້ງບິນເຂົ້າມາໃນຫ້ອງ ແລະ ລົບກວນລາວ, ລາວເລີຍໄລ່ມັນອອກໄປ, ລາວເຫັນມັນບິນອອກໄປທາງປ່ອງຢ້ຽມ ແລະ ບິນລົງໄປຫາດອກໝາກຖົ່ວ, ມັນເຮັດໃຫ້ລາວມີແນວຄິດໃໝ່.

ມື້ຕໍ່ມາ, ກູ່ເລຍເຕົ້າໂຮມຊາວບ້ານອີກຄັ້ງໜຶ່ງ. ລາວໄດ້ສອບຖາມຄໍາຖາມອີກຄໍາຖາມໜຶ່ງ ແລະ ອິດູອາໂດເປັນຄົນຕອບຄໍາຖາມຄົນທໍາອິດ.

ເຈົ້າຕ້ອງການຫາເງິນເພື່ອປັບປຸງຊີວິດຂອງເຈົ້າດຽວນີ້ແມ່ນບໍ່, ບໍ່ແມ່ນອີກ 10 ປີ. ເຈົ້າຍັງເຊື່ອວ່າມັນສໍາຄັນທີ່ຈະປູກຕົ້ນໄມ້. ເຈົ້າຄິດວ່າມັນມີວິທີທາງອື່ນອີກບໍ່ທີ່ຈະຫາເງິນຈາກຕົ້ນໄມ້?

ແມ່ນແລ້ວ! ແນ່ນອນພວກເຮົາສາມາດຕັດຕົ້ນໄມ້ ແລະ ເອົາໄມ້ໄປຂາຍ. ແຕ່ວ່າມັນຈະໃຊ້ເວລາເຖິງ 10 ປີ, ເພາະວ່າຕົ້ນໄມ້ກວ່າຈະໃຫຍ່ແມ່ນໃຊ້ເວລາດົນ.

ຊາວບ້ານຜູ້ອື່ນໆໄດ້ຄືນຄຶດຢ່າງໜັກ ແລະ ຕໍ່ໄປນີ້ແມ່ນບົດສົນທະນາຂອງພວກເຂົາ:

ກູ່ເລຍເວົ້າວ່າ, ຖ້າວ່າພວກເຮົາປູກຕົ້ນໄມ້ທີ່ມີດອກທີ່ເຜິ້ງມັກ, ພວກເຮົາສາມາດເຮັດໂຄງການລ້ຽງເຜິ້ງ ແລະ ຂາຍນ້ຳເຜິ້ງ. ມັນໃຊ້ເວລາພຽງແຕ່ໜຶ່ງເດືອນໃນການທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ດອກໄມ້ບານ. ຊາວບ້ານມັກຄວາມຄິດນີ້. ເຖິງແມ່ນວ່າເອດູອາໂດ ຈະໄດ້ເຫັນດີຈະພະຍາຍາມປູກຕົ້ນໄມ້ ຖ້າວ່າລາວສາມາດຮຽນຮູ້ການຜະລິດນ້ຳເຜິ້ງ.

ເອດູອາໂດໄດ້ບອກກູ່ເລຍໃຫ້ຢຸດໃນຂະນະທີ່ລາວກຳລັງຈະອອກໄປ. ລາວບອກກູ່ເລຍວ່າເມື່ອຫຼານຂອງຂ້ອຍຖອກທ້ອງ ຂ້ອຍໄດ້ເອົານ້ຳຂອງຝັກໝາກຖົ່ວໃຫ້ກິນ. ມັນສາມາດໃຊ້ປົວລາວໃຫ້ດີຂຶ້ນ ດີກວ່າຢາຂອງທ່ານໝໍອີກ. ຂ້ອຍຄິດວ່າ ມັນເປັນແນວຄິດທີ່ດີທີ່ຈະປູກຕົ້ນໝາກຖົ່ວ. ຫຼັງຈາກນັ້ນເຮົາສາມາດເຮັດເປັນຢາປົວ ແລະ ໃຊ້ນ້ຳເຜິ້ງທີ່ເຮົາສາມາດຜະລິດໄດ້ເຮັດໃຫ້ມັນຫວານ.

ກູ່ເລຍໄດ້ກັບສະຖານີອະນາໄມດ້ວຍຄວາມຕື່ນເຕັ້ນກັບໂຄງການໃໝ່ໆ. ຫຼັງຈາກຄຶດຄືນກ່ຽວກັບການປະຊຸມແລ້ວ ເຮັດໃຫ້ລາວຮູ້ວ່າມັນເປັນການຍາກທີ່ຈະອອກຄຳສັ່ງໃຫ້ເຂົາເຮັດຫຍັງກໍຕາມ. ຖ້າວ່າລາວຢາກເປັນນັກສົ່ງເສີມສຸຂະອະນາໄມທີ່ມີປະສິດທິພາບ, ລາວຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດໃຫ້ພວກເຂົາໄດ້ຮູ້ໄດ້ເຫັນ, ໄດ້ຍິນກັບຫຼູຂອງພວກເຂົາເອງ ແລະ ເຂົ້າໃຈຄວາມຕ້ອງການຂອງພວກເຂົາ.